

Latweeschu Awises.

52. gaddagahjums.

No. 34.

Trefhdeenā, 22. August (3. September).

1873.

Redakciera adresa: Pastor Salanowicz Lutringen, pr. Frauenburg, Kurland.
Ekspedīzija Besthorn L. (Steyher) grabmatu bōdde Jelgavā.

Nobditajs: Vissjaunakabs finnas. Daschadas finnas. Wezyschā kuhdas. Beens briids. Jautajums. Jauna gramatika. Albuksa. Raudas tūgus. Kabibas un pētšu tūgus. Sluddingshanas.

Visjaunakabs finnas.

Pēterburga 18. Aug. General Kaufmanns finao no Rihwas: Tomudi leedsahs farra nodohschanas mafkāt un 2 reisēs kreevu saldatu pulkeem usbrukkuschī. Katrureis brangi tappa fakauti un aishehdsa us tuksnesi. Taggad apmeerinajuschees un sah mafkāt. Mums noschahwuschī 2 wirsneekus un 8 saldatus, eewainojujschi 4 wirsneekus un 33 saldatus.

Berline. Italijs un Dahnijas tehnini taisfahs schinni waj nahkoščā mehnesi nahkt us Wahzsemni. Laikam gan ne tik zeemoschanas dehl ween, bet lai ar Wahzijas waldbu aprumatees, ko darrift un kā isturretees, kad Franzijā jaweenoti Bourboni un Orleansi zell grafs Chambordu par Franzijas tehnianu, zaur ko pahwesta partija un Rohmneeki leelu apstiprinashanu dabutu.

Maskawā 16. August 10. no rihta atbrauza Keisara manifeste, apmekleja Tichudov klosteru un Uspenskajas bañinu un kad pehz par saldateeni munstureschanu bija noturrejis, pilli teem augstakajeem wirsneekem dewa gohda malitu.

R. S-Z.

Pēterburga. Domehnu ministerija likkusi usnemt to darbu, ka warretu tohs leelohs purwus ap Biensku (kos sneeds par 80,000 kwadr. dejetinehm) un tohs, kas Novgorodas gubernā patnāsht par jaufahm weetahm.

Dubultu-Majormuischā-Bulderes u. t. pr. juhrmallē schogadd effoht bijuschi fatzejejuschi kahdi 36 tuhst. zilmetu. (Mhg. aw.)

Kursemīnes gub. waldischanas teesa us to zeetalu usdohd pagasta waldbahm gahdaht par to, ka krohaa nodohschanas nepaleek nepeefshatas, peeminn tohs likkumus, kas us schō lectu ūhmejahs: ka pag. wezzakais warr no fainneeka peepraſſiht, ka tam irr jaunn nodohschanas isdabuht is deeneslaudihm (pag. likf. 1866). Pehz jauno pag. likkumi 20 \$ pagasta wezzakais warr parahdneekus pee darbu pēlikti. Pehz likkuma no 11. Juni 1866 pag. teesa warr tahdus, kas 2 gaddos neispilda farus nodohschanus peenahkumus, isdoht par strahdneekem. Kad nelihds wiffs labboschanas strahpes, tad nowadda ūpreedums tahdus isslehdī is nowadda un nodohd waldischanai (1869. Juni 30. Nr. 4532).

Kursemīnes gub. aw. sawā peelikumā issfluddina apstiprinatu likkumu par behru farachmejahm pēcksch Kursemīnes nowaddeem. Katram leelakam nowaddam, jeb dascheem masakeem pehz nospreeschanas kohpā waisjaga gahdaht par

wezmahti pēcksch sawa aprinka. Katram ūchdam aprinkim, ja wezmahtes tur wehl nau, irr ja-ismekle derrigas seewinaas, kas eet us Jelgawu schō amatu mahzitees; tam nebuhš wezzakahm kā 41 g. buht. Pagastam irr somaksa tee 60 rubli par usturru skohlos gaddā un wehl 17 r. pēcksch instrumentehm. Kur pagasts nefuhta no ūweem lohzelkleem, tur taps tam no zitturenes wezmahte pēsfuhita. Wezmahtes lohne irr: 50 rubli naudā un 6 puhi rudsu, 6 p. meeshu, 1 ahs malkas un dīshwoeklam 2 istabas. Klātakas finnas lašamas minnetā pēelikumā. S.

Daschadas finnas.

No eekshemmehm.

Baltijas generalgubernatora kungs frīsts Bagration irr 9. August isbrauzis us ahrsemmehm.

Reutes pušmuščā Weefahē 6. August pehz pušdeenas rijas un laiders ar ugguni aifgahjuschi, ugguns zehles no rijas un aifneymis arri to oħtru ehku, kas bij labbu gabhalinu nohst. Sadegguschi irr lihds ar ehkahn wissi eewesti kweeschi no 42 puhi wheetahm, wifs feens, kas laidara bijis fabahsts un wehl dasch zits. Kā ugguns zehles wehl nau isdibbinahs. Ehlas nau wis bijusčas apdrohšchinatas.

Mihgas w. aw. raksta par weenu drohšchu sahdsibu. Mintsch-eela Mitschke namma, trefhā tahschā dīshwo weena familija. Tur eenahf 1. August no rihta pulks. 9. nepashstams wihrs muhrneeka apgehrbā un luhds to gaſpašhu, lai tam dohd behninga atfleħgu, jo ūchim namma kungs effoht usdewis jumtu ar falki aifstrihkeht. Wihrs panem to atfleħgu, leekahs wehl few no fuksas uħdeni padoht un us behningi usgahjis tur paleek daschaš stundas; tad aktal nonahdams atdohd to atfleħgu un falka, ka eeschoht broħkastu turreht. Pehz stundas laika irr aktal klah, panem aktal atfleħgu un nu wairi to ne-atness. To atradda pehzahk durvis palikfuschi. Bet wehl nedohmaja ne ko taunu. Ta pahdroħħsiba bleħscheem bij tik leela, ka wehl oħtrā deenā weens fmalki apgehrbees jaunekungs uſnahza aktal augħċha un prassija, waj muhrneeks jau faru darbu pabeidhs. Un kad tam atbildeja, ka wehl nau pabeigts, tad uehmees wehl rahtees par tahdeem palaidneku amatnekeem, kas tik luutri strahda. Pehz ūchdam deenahm tas kungs no augħcheinis no-eet pee namma iħpaxxneka, tam iħri mafkāt, un tur dsird, ka ne-effoht it neweens muhrneeks no winna fuhtihs.

Useet nu augfhâ un atrohd peelikchanahs kambaritum kampi uslaustu un kashokus un zittas drehbes, kas tur bijufchâ wiffas ainsetas prohjam. Blehchi wehl nau peekerti.

Starp teem fungem, kas bij prezzes un leetas us Wi h n e s i f f a h d i f u h t i j u f c h i un k a m p a g o h d i n a f c h a n a s p e e f p r e e s t a s , atrohdahs arri R. C h o m f o n a k . w a h r d s . Medakus dabujufchi tee fungi: Karl K. Schmidt, Grünwaldt, J. Sturz, G. Thalheim, Blankenhagen.

No Straupes raksta Balt. wehstn.: Fahna deenâ, tai 24. Juni, pagahja 25 gaddi. Kamehr muhsu zeenijams draudses skohlotajs Garklaw kungs sawu amatu schinni draudse usuehmis. Kad nu Garklaw k. tannis nodschwotôs 25 gaddos ka kreetnis, uszichtigs un ustizjams strahdneeks pee fawa amata weshanas parahdijeess un zaur tam augstu un semmu draudses lohzelku mihlestibu eemantojees, tad faprohtams, ka schi deena nepalikka neewehrota. No rihta Straupes dseedašhanas beedriba Garklaw k., ka sawu waddoni un schihs beedribas dibbinataju ar dseefmahm no meega mohdinaja un beedribas preekfcheeeks beedribas wahrdâ apfweizinadams un laimes wehle-dams, tam pasneedsa par mihlestibas un pateizibas sihmi no beedreem, kurru daudsi irr winna skohlnieki, kahdu masu dahwanu. Pehz tam draudses mahzitajs von Sengbusch kungs noturreja luhgshanu, tam kungam flau un pateizibu fazzidams, ka zaur Winnia spehku un schehla-stibu ween schis wihes warrejis pagahjufchâ laikâ tahdu uszichtibu rahdiht, un luhgdam, lai Deewâ winnu un winna peederrigus arri us preekfchu pasargatu. Tad wehl agrakais basnizas preekfchstahwu kungs C. v. Begejäck, daschu schihs draudses leelkungu wahrdâ weenu suwerti (ar naudas dahwanu) nodewa. Pehz Deewa wahrdeem dseedataji sanahza atkal skohlas nammâ, fur to deenu jauki kohpâ pawaddija. — Nedetu wehlahl 1. Juli Straupes draudses mahzitajs R. von Sengbusch, aiseedams us Rubbenes draudsi, schikrchanahs spreddiki at-fweizinajees no fawas lihdschinnigahs draudses, kurru 7 gaddus bij kohpis un kas ar affarahm no winna schikhrupees; festdein to 7. Juli nobrauzis us sawu jaunu darba lauku. Preekfch Straupes draudses par mahzitaju effohf iswehlehts Wez-Peebalgas palihga mahzitajs Rügler kungs.

Belojerfskâ 15. Mai leels vulks Kreewu semkohpeju kohpâ bijufchi un par tahs sapulzes runnahm warram tik ihfumâ sché schahdas sunnas pasneeg. Usmeklejohf tahs wainas, kapehz walsti ar semkohpibu wehl tohti wahji eet, atradda par eewehrojamahm schihs wainas: 1) Muishu ihpachneeki masahk dsennahs us to, ka lauki tohp pareisi ifstrahdati, bet waiahk us to, ka tik dauds semmes tohp laukos pahrtaihfts; 2) lohpu skaitas ne-at-fwerr apfahlohs semmes gabbalus, zaur ko rohdahs mehflu truhkums; 3) lauki netohp ar derrigeem eerohtscheem apstrahdati un arrine wis laikâ; 4) lohpu barriba irr flitta un tapehz mehfleem masa wehrtiba; 5) trihs lauku strahdachana prassa lohti dauds mehflu un tapehz ne-eet us preekfchu; 6) trihs lauku strahdachana un plau truhkums aiflave turreht lohpu zit waijaga.

Apfpreeschohf, kas buhtu darrams, lai semkohpiba taptu pawezinata, sapulze spreeda ta: 1) Wissderrigaka leeta irr, ar wisseem spahkeem dohtees us lohpu turrefchanu, lai ta buhtu pamats wiffai semkohpibai; 2) ta-pehz waijaga pehz labbakahm lohpu sorteihm ruhpetees; 3) waijaga ihpachti dshitees pehz labbeem peena- un gat-las lohveem (dehl andeles us Pehterburgu (u. z.); 4) lauku leelums irr janorikte pehz lohpu skaita, ta ka wifsumas nahk pa 2 lohpi us 1 puhra weetu; 5) dehl plau truhkuma jastrahda us wairahk laukeem; 6) pee lauku strahdachanas ja-eewehe ro jauno laiku isgudrotee eerohtschi un rihki.

Kapehz ar lohpu turrefchanu eet wahji, us to atbil-deja: 1) Telli un arri lohpi tohp flitti turreti, tik lab ar barribu ka stalleem; 2) busli un telli netohp turreti schikirti, zaur ko nahk, ka lohti agri opeetahs; 3) schikramohs tellus ne-ismekle deesgan labbi; 4) pee lohpu apfeschanahs paleek ar weenu pee paschu lohpeem un nemm llaht fwechus ballus. — Waijaga us to luhkoht, ka lohpeem seemâ netruhkfiltas kuhts un filta dsehreema. Tellus lihds ohtra gadda beigahm waijaga turreht at-schikurtus.

Tee pahrspreedumi par purwu issuffinafchanu un plau pahrlabboschanu tikka atzelti us preekfchu, fur warrehs dsidreht ka dascheem nupat usnemtem darbeem schai leetâ buhs wiss isdeweess.

Pehterburga. Preekfch karra ministerijas waijadis-bahn irr preekfch teem nahkofcheem 5 gaddeem no 1874 — 1878 atwehlehts ifgaddus isdoht 174 lihds 179 milionus rublu. Preekfch juhras ministerijas (marines m.) irr atwehleti if gaddus 25 milioni r. Schihs abbas ministerijas aisenem gandrihs pussi no wiffahm walsts eenahfchanahm.

— Weena zeemahste, kurras wahrdâ paleek paslehpts, irr dahwinajusi 58 tuhkf. rublus preekfch karra eewainotu kohpachanas. Karra laikâ tahs intressess tohp preekfch eewainoto kohpachanas tuhDAL isdohkas, meera laikds tohp liktas pee kapitaka. 28000 r. irr tuhDAL jau eemafati un tee 30000 pehz dewejas mirschanas taps eemafati. Schi labdarritaja effohf tik pat leelu summu arri skohlu ministerijai preekfch daschadahm stipendijahm dahwinajusi. (Sr. paf.)

Pehterburgas semstibas skohlotaju skohlâ 7. August irr skohlmeisteru konferenze noturreta, us ko semstiba bij ee-aizinafchanu islaidusi. Klahf bij semstibas preekfchneeks un wehl daschi semstibas lungi, weens kungs no ministerijas pusses us klahfbuhfchanu atsuhihts. Nowgorodas seminara direktors un zitti. No tautas skohlmeistereem un skohlmeisterenham bij kahds 100 sanahkuschi. Semstiba nebij wis wissus skohlmeisterus usaizinajusi, bet pehz sawa prahfa tik tahdus, kas par waiahk derrigeem tai jau bij israhdijschees un no furreem zerreja, ka tee schihs sapulzes darbus warr sekmeht. Konferenze tappa atklahta zaur seminara direktoru Kaschewski k., lam bij usdohts buht par presidenti sapulzei. Sawâ runnâ wiash nu israhdijs, ko prahfahs skohlmeisters irr wehrtis un ka wiffai semstibai labbums atlehts, kad mahziba buhs arri semmakahs

lauschu kahrtas gaismojusi un usweddinaja sapulzetohs usnemt un west sawu darbu ne ar skanno scheem wahrdeem, bet ar darbeem. Skholotajam waijagoht gaishchi apkert, ko winna amats no winna prassa, lai nedohmajohit suhdsetees kohpâ sanahkuschi par amata gruhtibahm, kas gribvoht warroht no amata iiftah, ja tam gruhti nahkotees. Ne-essoht sanahkuschi sawâ starpâ schehloschanahs balsus pazelt, bet dñshwi strahdaht un stiprinatees us tahn leetahm, ko tautas skohla peeprassa. Ko lai us konferenzes preekschâ nemm, bij wiss zaure ministeru preekschâ rakstihits, ta ka tik atlifka to ispildiht. Tappa preekschâ lassiti vahrspreedumi par skohlu eeriki, lassifchanu, rakstishanu, dseedafchanu u. z. (Kr. Peht. aw.)

Nijewâ 9. August nodedsis pa wissam leelais zukkura fabrikis. Skahde effoht no wairahl 14 miliona rublu. No Nijewas schihdi gan israiditi; bet tomebr reds pilsehtu aif schihdeem mudscham. Wianem irr brihw deht andeles passi ui 2 nedelahm nemt un tik lihds ta notezzejuhi, tad jaunu atkal nemt. Ta wissa dñshwe paleek winnu rohkâs; schihdu schabbâs stahw wiss klußu, bet — launs te fazgiht — kristiga fwehtdeena tohp daudskahrt par darbu deenu pataisita, jo schihdu nauda dabuhn few kalpus. Tur tatshu waijadsetu ka Turkeem un Tatareem to pauehl, arri no schihdeem to peeprassihit, ka winni kristigas fwehtdeenas ar saweem darbeem lai negahna. Lai proh-wetu weens Schweizë waj Englantë fwehtdeenas darba trohksni pazelt, tad redsetu, kur paliku. (Birsh. aw.)

No Asowa juhras pusses raksta, ka nu lauki nokohpti un laudis redsoht, ka sawâs zerribâs irr wihschches. Ne-essoht ne trescha dassa no pehrna gadda augleem.

No **Piamu** semmes mums raksta, ka tur lauki ap Helsinforfu lohti labbi stahwejusch, rudsî un kartupeli wispoht lohti labbi, meeschi puslihds, tik sirni paplahni, to naakt us 20. Juli bijuhi jau naikeshalna, bet nau ne kahdu leelaku skahdi darrjusi. Helsinforfa tohpoht taggad truhbas pa wissahm celahm luktas, kur 5 werstes tahlu no wezza vilsehta leelabs uppes uhdeni dñhs ar maschinu turp, lihds schim pee labba uhdens bij leels truhkums, jo wissapkahrt tik irr sahlenais juhras uhdens. Preeksch ta nodohma nemta jouna dselschekka Wasa-Lena wissi tee semneeku pagasti, kur dselschekka zauri ees, irr palihdsibû no sawâs pusses preeflijuhchi, 69 tuhst. strahdneku deenas un tapat wissu to semmi par welti, kas buhs preeksch zella waijadsga.

No ahremmehm.

Frantscheem taggad sah khehl palikt par sawu is-darschhanu, kur 1870. gaddâ, korrâ laikâ ar warru ijsdinna is Franzijas lauka missus Wahzeeschus. Starp teem bij dauds lohti qndru un slawenu fabrikmeisteru un wissadu amatneeku. Tee nu wissi dewahs us Wahzsemmei un strahda schur un tur sawus amatus te us preekschun winna prezzes, kam no gaddeem jau labba slawa, un finnomi zelli eet us wissahm paauls pusehm. Ta pelna un eenahschana, kas wissa buhtu warrejusi nahkt Franzijai par labbu, nu paleek Wahzsemmei.

Ka Napoleona zilts wehl stipri zerre us Franzijas vtdabushanu, to israhda schihs sunas, kas nahkt no

Tschissurtes Englantë. Tur 15. August, ka Napoleona deenâ, bij kahds tuhstots wezzu draugu kohpâ, pulks bij is Franzijas un zittahm pusehm fabraukuschi gohdu parahdiht keisareni un jaunajam printscham, ko faula par keisaru Napoleonu, to zettorto. Tschissurtes kattolu basnizâ turreja ihpachu deewakalposchanu preeksch keisara familijas un weeseem. 3 firmgalvji saldati is wezzahs keisara gwarijias eenessa staltu karrogu un to nolikka pee Napoleona sahka. Preesteris turreja spreddiki un us-flaweja jauno prinzi un istahdiya, kahdas zerribas warr us winnu tureht ta walsts, par furru wissch deenâs waldis. Ka dauds affaras wissu to dsirdoht tappa is-leetas favrohtahs pats no fewis. Pehz basnizas weesi tappa fanemti tai nammâ, kur keisarene mahjo. Keisarene bij lohti mihliga, runnaja ar wisseem, waj tas bij firsts waj semneeks. Pehz tam tad nu wiss leels pulks sapulzejahs namma preekschâ, printschi un prinzeffes, herzogi, grafi, ministeri un generati, kas wissi pee mantas un gohda zaure nelaika Napoleonu tikkuschi. Tad nu isnahza keisarene ar prinzi un gahja no weena pee ohtra, it ka waldineeki to darra un katu ar kahdu wahrdu us-runnaja; pehz tam keisarene druzzin atkahpahs un prinjis usrunnaja sapulzetohs ar scheem wahrdeem: „Wissu preeksch tautas, un wiss zaure tautu paschu“.

Prinzis bij sirdi ta aifgrahbts, ka brihscham runnâ ap-stahjahs, un tee klausitoji tad jo skanni sauza: Lai dñshwo keisars! Lai dñshwo Napoleons IV.! Lai dñshwo keisarene! Wakkora atkal bij gohda maltite preeksch wisseem weeseem. Tik jau tee wissi wehl zerre, ka keisara zilts atdabuhs agrako gohdu. Starp teem 726 runnas fungem Frantschu tautas sapulze pee Napoleonu partijas peekriht tik kahdi 37; schim brihscham tee eet ar keh-ninneeku partiju us weenu rohku un gribb tik republika-nechus isbeigt, bet tik lihds redsehs, ka kehninneeku ar sawu kandidatu nahk, tad gan atkal fittisees us brihw-walstneku pussi un raudsihs peeglaustees pee karra spehka, kam keisars wehl stipri peeminnâ.

Tik lihds ka nu sah padaudsinah Schambor grafs ka nahkofchu Franzijas kehninu, te nu arri sah jo us-mannigi eewehroht wissu, kas no schihs partijas pusses tohp darrjits. Mehs lassitajeem finnojahm par to amekleschanu, ar kahdu Orleansitu prinjis, Parises grafs pagohdinaja Schambora grafs (wissch dñshwo Wih-nê) un winnu par kehninu cepasina. Iku suno, ka wissch no Wihnes atpakkat braukdams effoht arri apzemojis sennako Hannoveres kehninu. Nad nu weeni

präfesa, kapehz gan to darris, tad ohtreem irr gattawa atbilda: Tas effoht notizzis tamdehs, lai sunn, ka til lihds ta wezzu wezzu kehninu zilts buhs atpakkat dabujus fawu Franziju, tad winna arri ees palihgå, ka wissur zittur, kur waldineeki isdsichti, schee warr tilk atpakkat. Un tahdu irr taggad leels fkaits: Buhtu jayalhdz Italijs, Spanija, Wahzemme u. z. Bet wissupirms lai jes wehl nogaida, kamehr paſchi buhs Franzijas sedlos ectappufchi.

No Londones sunno 21. August, ka Englantē kweſchi un ausas ne-alsneeds widdejo augu mehru, turpnettun meſchi eet ar 14 prozentehm pahri par agrako gaddu zaurmehru.

Spanija. Waldishanai taggad wehl tas leelaſ darba gabbals irr karſch pret Karlsteem, kas nupat apfchaudijs Bilbao piſehnu, tapehz ka ſchis negribbeja eet pa winneem. Karlstu farra ſpehks effoht pee 26,000 ſaldatu, 450 jahjeju un 17 leelo gabbalu. — Karta genā wehl nau dumpineeki isbeigti; tee tur nehmufchees palihgus is zeetumeem; islaiduſchi laukā 1500 noſeedsneekus un dewuſchi teem flintis rohkā, lai nahk lihds karroht. Bet ka redſams arri tur waldishana drihs buhs wiffus uſwarrejuſi.

Spanija waldishana nu gan tohp ſpehzigaka, bet ta nelaime, ka truhſt tahs mihiſas naudinas, ar ko grun-tigu farra ſpehku lai uſtura. Un bes tahda pa wiffu juſku nebuht newarr iſſluht. Dumpineeki weetu weetahm ſew arri zitſeemeekus par eenaidneekeem padarrijufchi, jo pohtta un aifteek arri Frantschu un Englandeeschu un zittu mantibas. Don Karlo's turrahſ wehl ar weenu ſeemela pufſes. Taggad irr arri winna laulata draudſene, Margaritta Spanija eegahjuſi un fakka, ka buhſchoht blaſku ſawam wiham karroht, kamehr wiffi pretineeki nokarroti. Arri tee meklejohit kur naudu uſleenecht, jo karſch makſa naudu un dauds naudas. No Frantschu pufſes tohp ta pakluffu Karlsteem it draudihgs prahts rahiſhts. Jo Franzija leels pulks tahdu, kas pehz wiſfahm jaunako laiku juſkahm, kaut gan lihds ar teem irr arri dauds labba uſplauzis, gribb greeftees atpakkat uſ teem laikeem, kur kehnini pilna warra waldija un pahgalwibas it ihſi isdeldeja, ta ſchi partija wehletu arri Spaniju atpakkat wezzahſ kehninu zilts rohkā.

Persijas ſchaks no Konſtantinopoles brauz par melno juhru uſ Kaukasiu un no turrenes tad uſ mahjahn. Uſ zetta Tiflisu buhſchoht kahdas 3 deenäs apstaht.

Wezniſcha Kluhdas.

II. Prezze wezzu meitu.

Schi tewi ſanemm ar gudrahm runnahm un laipni-geem ſmekleem, ar teem winna tewi peewiſt un mett ſawus tihklus til ilgi apkahrt tewi, kamehr tu newiſtu winnas walgoſ eekluis. Winna til newainiga ka aitina, pohtga ka paipalina un taifa preeſch tew tahdu weenteeſigu gihmi, ka tu ſwehredams ſwehreſi: Ta til buhs

labba ſeewa, eeffch winnas nau ſliktuma; bet aprezze til winnu, tad redſefi, kahda buhs ta dſihwoſchana.

Lapfem ſunduris no ahra pufſes apluhkojoht it jauels iſſlattahs, bet pakufini til winnu, tad redſefi, kas buhs, ſimteem dſennolu dabuſi ſawas meefas. Apprezze til wezzu meitu, tad redſefi, ka tuhſtoſchaz wainas winna pee tewig meklehs un atraddihs, pirms tu no winnas wainahm wehl kahdu buhſi dohmajis aikluſtinaht.

Kad tu winnai pehz prahta nedarriſi, tad ta tuhdaſ peeminniehs famus wezzus bruhtganus. — Kas sunn, waj mas buhs kahds bijis — un ſchaukſedama iſſauks: Af mannas fuhrs gruhtas deeninas! Buhtu labbaki pee zitta nogahjuſi! Waj man waijadjeja tahdu ſliktu wihrū dabuht? Daschu reiſu winna azzis ka puſkants telſch pahrgreeſhs un tewi ar nogihſchanu baidihs, un ja tiſ-kaſ druzin bailes pee tewig mannihs, tad tu eſſi paſud-dis zilweks. Wiffas eekahroſchanas un blehdibas, kurras winna wehl meita buhdama apſlehy, laidihs nu ſeewas deenās waltā; winna tewi munſturehs ka gehge-riſ ſawu funni. Winna wiffus taus ſoſlehpumus gribbehs ſinnaht; winna nogreeſifees gar zitteem, aprun-nahs wiffus, ar taweeem raddeem dumpi zels un tad tew tehwſ un mahte wehl dſihwi, tad lai Deewſ tohs paſarg'. Mahfas un raddu meitas, kas jaunakas ne ka winna, taſh tu nenemmi luhdſams ſawas mahjās, ja negribbi ſtrihpauu gihmi dabuht. Ar dakteri un apteekeri tu beeſchi ween dabuſi ſa-eetees un mazzinu wahrſtiht. Rihds, kad zitti kriſtiti laudis wehl ſaldā meegā duſs, winnas nejauks kleppus tewi no meega agri jo agri mohdinahs.

Kad redſefi, ka winnai oppaſch ſmaſtra garri matti jau fahk augt, tad lai Deewſ par tewi irr ſchelſihgs! Jo ſchis laiks pee ſeewahm irr taſh funnu deenas.

Gribbeji tu winnu reiſi pahrmahgiht, dabuſi pilnu zeppuri rupjibu un knebeenu pretti; tu ar to nefur uſ preeſchhu ne tiſſi; ſtuhrgalwe bijifi, ſtuhrgalwe paſiks, ka nikku pilns tſchigana ſirgs. — Tawā laulihā behrinu nebuhs. Ka fauſi ſari bes augleem, bes lappahn ſtahweſeet nokahrufchees, kamehr ruddens wehji pehdigi falaufihs un nogahſihs, un ſeema ar kuppeneem apbehrs.

Tē nu buhs tawa laime ar wezzu meitu.

Wezza ſeewa wihrū muhſchu,
Wehl jo garru pataiſſa.
Waidi plebſch to ſaiti puſchu,
Kas mihiſbu ſaiſtija.

III. Prezze bagatu meitu.

Kas ar tahdu nekaitehs dſihwoht? naudas buhs tuhſtoſcheem, wiffas ſkafteſ pilnas ar wadmalas baſkeem un dekeem, ſchirſti peepilditi ar audekleem un weſchu; barroti ehrſeli ſweegs un karpiſees pa ſtall, treknas gohwis mauro uſ ſallahm gannibahm, taukas zuhkas valſiſees puſſehdu aifgaldā midſeni. Siweni, jehri, ſohſis, tih-teri, pihles, wiftas, funni un kafki, ſkraida, urkſchke, blaui, nurd, reij, dſeed, gahga, deiſ un gawile, ar wahru ſakkoht, dſihwe buhs pilna, wiffur bagatiba buhs redſama. Waj tur newarr wihrs laimihgs buht? Saklams wahrdz teiz: „Nau wiſſ ſelts, kas ſpihd.“ Ohris at-

kal fakka: „Duschreis meddus freij par luhpahm, bet mutte nenaht.“

Tu laimigais, no wisseem gohdajamais wihrin, nahz un apskattees jeb fawu eeksfchigu dñshwi un kà tu vats isskattrees! Seewa irr bagata — bet bagatibai irr diwi behrni, weens dehls, fi hñstums, ohtris meita lepniba. Schohs behrnus bagatiba laiku dseinde.

Tew buhs kà gohdigam zilwekam arri no maseem laudihm fawi gohdigi pasñstami; luhdjams lai tee tewi ne-apmekle. Ubagi, nabagi, wasanki um deedelneeki, ko tahdi te wasajahs?! Tahnus wahrdus tu no feewas muttes drihs dsirdeß. Waj nebuhs tahu jau deesgan ruhktas konfektes? Preeskch feewas gudra prahtha tu ar ween buhñi tas leelakais muñkis un dummkis, it kà wezza tuppele pret wilsetu sahbaku. — Schurku dñinnejs Bong-schuhrs, skrihwera jaunskungs Remtik un arrendators von Luppatt, tee buhs allaçhin tawa namma weesi.

Ja gribbesi feewai daudsmas pa prahtam buht, tad tew waijadsehs wianai par fullaini eet, kahjas apaut un no-aut, kleiti aishakteh un atabkeht, appaßchswahrtus iswehdinah, padohd dser, peenest şcho un to, tas buhs taws il deenihgs darbs.

Winna sehdehs kà Bahbeles kchninene pee filtham dessahm un zeppescheem, tu warresi fehnalainu maiss ar plahnu puru ehst. Sawus draugus tu nekad nedohma ar malzinu allus pazeenah, tew ne buhs pee meesas ne kappeika, jo ko nopolniss, to wissu lepniba aprihs kà ta leela pasaules juhra. Sahp tew reis wehders, dñerr uhdeni, no bitterfnapscha tu ne fapnoht nedrihks; warbuht basnizä, kur wissi laudis redj, ta tew kahdu appellejuschu grässi preeskch uppura naudas dohs. No issalkuscha funna gallas gabbalu jeb no nikna wella schyda dwchfeli tu ahtraki isluhgä, ne kà no sawas bagatahs feewas pahri kappeikus preeskch tabaka. Bet lai tas tawai sirdi nefahp, kad winna par desmit rubleem aubi un zeppuri apstelle, jo winna to spehj, winnai to waijaga. Tawa ar gruhteeem swedream pelnita naudina, ta tik par wianas mantas intresshem peeteek. Tu buhs no wisseem wehgeem tas leelakais, tu ne tohpi mohzihts no zilwekeem, bet no pañchas feewas, tew flusfu jazeesch, kad tawa feewa runna. Nahf winna tew pahrmahziht, tad tu kà putnu funs pee wianas kahjahn gulli; nemfees tu wihraduhfchu un teiksi kahdu wahrdu pretti, tad flanni jo flanni winna tem uskleegs: Wiss irr mans! wiss irr manna manta! kas tew irr, tu nabage?! plifku rafkari, suttu esmu apuehmusi, tewi kailu apgehrbusi, un waj tu redsi! şhis wehl usdrifksees pretti runnah, tahds tehwinsch.

Tawas feewas rihta pahtari buhs: „Slinkais maita ko yuhsti, waj ne-essi pee darba? paprohwe tu tik man atkal ko istehrecht, tu schubpa.“ Wakkara pahtari buhs atkal tahdi: „Nu ko tad winsch irr nopolniss, ween wienigu rubliti tas irr wiss, tahds tehwinsch wairahk isdeserr, ne kà mahjä pahreess, tahds deedelneeks! kad mannis nebuhtu, tad tahdam waijadsetu ubagös eet.“

Nu tad steidsees wahrguliti wihrin, karr fullites kallä, nemm baltu speekiti rohkä un ej pa pasauli mai-

fati melleht, gruhti tew gan nahfsees, bet tatschu weeglaki buhs ne kà mahjä, kur tew lepniba, sihltums un pahrgalwiba gallu darra.

Tas nahf no bagatas feewas prezzeßhanas!

Bagatas daids tihko prezzeht,
Lai warr labbas deenas redscht;
Bet kur mahjo bagatiba,
Tur ar peemüht eenaidiba.

IV. Prezzze na bagu meitu.

Ar bagatu nebiji laimihgs, warbuht ar nabadsiti buhñi laimihgs, jo tai nau mantas, ta tew ne ko newaruchs pahrmest. Bet waj atmippi to pasalku, kur wahrdi gribbeja tik leela uspuhstees kà wehrñs. Tà arri tawa feewa darrihs. No truhkuma tikkusi pilnumä, winna pahrwehrtisees kà warra-wihksne lectus laikä ittin drihs un tihkohs wissas şeptinäss pehrwës gehrbtees, aismirñhs kahdu zaurumainu kreklu papreeskch walkaja, kas augsch-gallä gan no linneem bija taisihts; bet appaßchwgals bij maiñu drahna. Taggad tai Ollenschu krekls buhs wehl par rupju. Aismirñhs sawus wezzus appaßch swahrfus, kurri ar eelahypeem bij islahpiti un isskattijahs kà lant-fahrte; taggad tew waijadsehs par mihlesteem flaneles appaßch swahrfkeem, no tik ko peedsummuschu kanninkenu willas gahdah, arri to aismirñhs, ka papreeskch tikk gohda deenä ihñu, wezzu, kohkwillas kleititi warreja dabuht apwiltees, kurrai appaßch sehrbeles aif wezzuma bij nodrislatas, un isskattijahs kà sahga sohbi. Krimolinisch, ko meitu deenäs no kruhmu faknehm taisija, taggad wairs negeld, nu waijaga pirk tahu. Kas no tehraudia un missina taisihts, kai ijskattahs kà feena kaudse ar resnu appaßchhu un teewu spizzi. Nu wehl winna gribbehs arri par darba deenahm sihda kleiti walkah, bet pehj mohdes garru jo garru, kas gar semmi welsahs. No nabadsibas pilnumä tappuñi, paliks winna flinka, likfees fewi apdeeneht dohmadama: Kahda kohscha es eñmu, waj tad zittadi winsch manni buhtu nehmis; bet darbs nobende zilweku, un pehj kam tad man buhs kà gruhti fuhrı strahdah, waj tad man nau wihrä?! Waj tad nau deesgan, kad winna mihlu nn wehl pee tam faldi nobutshoju?

Waj nu mannis wihrin feewas padohmu un sawai mantai dellamo sehrgu?

Kad tu mahjä ne-essi, tad feewas tehws tawu mantu ar wesumu prohjam wedd un feewas mahte tawu labbumu ar preeskchautu prohjam steepj, un pee tam tu wehl dabu pahri schwahgeru no rekrufschem ispirkt un kahdahm trim schwehgernehm kahsas istaißiht. Kad tu tur pretti runnas, tad tawa daila feewina urkischkuli usmettuñi wesse-las trihs nedelas ne puschu plehstu wahrdu nerunnahs un kad tu no wianas ko gribbesi — tad ne ween winna, bet wissi wianas raddi tewi par to fliskako zilweku notaishs un launas runnas ispanidhs.

Ja tew nu wehl gadditohs zaur nesaimi nabadsibä kriß, kas tad ar tewi buhs? Buhs raudas un waimanas, gaudas un offaras, besgalligas pahrmefhanas par iskattru truhkumu un knappibu. Ar gaddeem ar tewi jo

fliftaki tohp, jo ar weenu wairahk ehdeju peenahk un tu pats paleezi ar weenu wezzahks un nespelzigahks, wairahk nespelzhi tik dauds pelniht. Seewa arri paleek arweenu wahjaka un lihkaka, par nelaimi winnai wehl pcessittahs mahtes kaite. Te nu wiana gull gulta un kuko, ne ween par waffaru, bet arri zauru ruddeni un seemu. Kohpj nu pats lohpinus, bers spannischus, masga behr-neem drabninas, wahri lihfeli, flauki istabu un pee tam wehl d'sirdi ar weenu fewas nemittejamu kukochanu un ne kahdas zerribas nau us preekschu, kur so wairahk no-pelniht. Waj nu nau pohts? Ko nu lai darra nabaga wihrisch?! Pohts un pohts.

Seewu apxemt nabadstu,
Darroht gruhtu d'shwochhan,
Ar so apkohps behrinus,
Usnems raddus, kaiminus.
(U) preekschu wehl.

Weens brihdis.

"Bet tam darbotajam ta alga netohp veelihdsinata no jehelastibas, bet no parahda." Pahwils, Neem. 4, 4.

Zellotajs nozeltojis daschadu gruhtumu pilnu zeffu leelaja pusses, atduffahs brihd i it faldi mihliga lappu pawehni, apseedahts un jautrinahts no skanna lihgsma kohra, lappainos zerrös. "Weenu brihd" tas aismirst wissu, kas ais winna, juhsmigi aiskustinahts no beswainigahm mihsahm skannahm. "Weenu brihd" aismirst, ar daschadahm ildeenischkibas ruhpehm un waijadishahm zihnidamees skholotajs, kad tas "di wi defnit p eezus" gaddus neschaubigi cho gruhtu talku zellojis, wissu pagohjuschu un atduff schai gohda deenā no sawahm ruhpehm. Swehts irr schahds "brihdis", zilweka muhschä, pilns wissadu atmianu is aistezzejuscha laika sprihscha. Muhsu peenahkums irr talab schahdu brihd zeenicht ar pilnigi gohdprihrtigu lihdsjuschanu.

Zeen. lafitajs lat attaifno, ka marbuhi choreis ilgaki pee tahda jauna brihscha eespaideem kawejohs, ka tas arweenu mehds notikt.

Swehtdeenā tai 29. Julijā klusseja wehl meers, rihta snaudeenā apspihdeits no tikkō wirs debbes wihles uslihduschahs faules selaineem starreem pahr Siguldas draudses skohlu un skholotaju Graumann fungu, kad kahds pulzinsch nemannoht tuwojahs skholotaja palohdsei. — It neaufschu us reisi, atskanneja kohschais meldinach: "Tahs debbesis isteiz ta muhschiga gohdu", no Bethowena, dseedahs no jaukti kohra balsim, netrauzetā swehtdeenas rihta klußumā. Tik jauki un sklaisti aiskanneja schi dseefma klußajā apkahrtnē, par sihmi ka swehtku deena eesahkahs zelmainas talkas zellotajam Graumannu fungam. —

Un kad dseefmas pehdigahs skannos trihsedamas aishgoja besgalligds gaifa dohbjumos, isnahza winsch istahs weetas, kurra winnam tik ilgi d'shwyres raibu daschadibu pesschikruſi, ar kahdahm juchanahm — ? waj to pareisi nosfahrīm, ja wiuna ožis spohschu rassu

eraugam, kad winsch ar aistwertu balsi, dseedatajeem jawu firñigu pateizibu issfazzija, kas to warr teilt, un pareisi tulsoht? — "Weenu brihd" atduff nozeetinata wihera fruhks, tai faldā atmianu apsianā, ka winsch "lihds schejeeni" pildijis jawas pahleezinašchanahm dai-takohs noluhkus.

Kad nu arri wehl Siguldas wiheru kohris jawu wad-doni bija apsweizingajis ar flawas dseefmu, un weens no beedreem pateizees tam wissu pirms par to ruhpestibū, ar kahdu winsch weiz scha laika waijadishbas, tad par wispahrigu darboschanohs jawā amata laikā schai draudse, beidsahs scha rihta juhsmigs eespaids ar usaizina-schanu no Graumann k. pusses, lai dseedataji jel arri pehz pusdeenas pee svehtku weesigaš daskas peedallitohs. Kaut gan lihds pulst. 4 pehz pusdeenas leetus straumehm jemmi gahsahs, tas nebija spehjis aisturreht svehtku weesjus, kurri barreem kohpā krahjahs, gan tuvi gan tahli, augsti un semmi, wissi kohschā faderribā tik ween schahs deenas nosihmi eevehrodami. Draudses mahz, Girgenfona kungs, atlahja cho svehtku dasku ar runnu, aishahdidams, ka wijs, kas ais schahs svehtku deenas svehtitaja, zaur ta wissuwarrena waddishanu un schehla-stibū jawu zeffu nehmis, un ka, lai gan zaur daschahm likstahm, un seufschkeem gruhtumeem, to mehr beidsoht labbu gallu nehmis. Vehz schahs runnas dseedaja 3 — ka k. jaukti kohris "Das Kungs irr leels" un pa starpam jiti amata brahti puschkoja svehtkus ar seufschkahn preeksch schahs deenas fazerretahm dseefmahm. Tad runnaja no skholotaju pusses Sp—a k., brangi aprahdi dams, ar kahdeem rubktumeem daschdeem skholotajam ja-zihnahs, un ja nu winsch zihuijies ka wihs, schodeen jawu darboschanohs apskatta, newarr tas zittadi, ka ween issauktees: "Lihds schejeeni tas Kungs manni waddijis." Cho svehtku dattu beidsa ar Kreewu tautas himni: "Deeros fargi Keisaru!" abalstodamees us team wahr-deem "Dohdat Deewam, kas Deewam un Keisaram, kas Keisaram peederr"; un it ihpaschi, ka zaur muhsu Keisaru skohlu buhschana tik brangus sohlus us preekschu spehrusi.

Nu tik wehl sahkahs svehtku weesiga nodaska, kurra tikkā it jauki pawaddita it seufschki zaur daudskaht at-skannedamu dseedashanu, kas arweenu puschko wairahk neka pulkes svehtku frohni. Jo aishahbdami jauki bija ta skunstiga dahsa apuggunoſchana zaur lampu iskahr-schanu un bengalisku ugguni, pee ka arri 3 — ly lunga puhsli weetu eenehma. Tā nu jaukā faderribā pawaddi-jahm wissu naakti, un patlabban rihta blahsma pirmohs starus pahr mums isplattijs, kad beidsamee weesi schekh-rabs, gan faldā atmianā paturedam "weenu brihd", kurjch ka katis rettais atgaddijums, waj nu fatrihīna, jeb pasaldīna wirsemes tukschumā maledidama zilweka juchanu spehtus. Laimihgs tas, kurjch siyra patauschanā un spohschā zerribas pilnumā, schai "weenā brihd", spehj fleppenai nahkamibai drohjchi pretti raudsitees, apsinnadamees ka tas, kas wiuna lihds "schejeeni" waddijis, arri turpmahk jawu spehjigu rohku pahr wiuna sueegs, kamehr tas to meheli, kurjch ilweenu no mums safneids.

